

Informace pro veřejnost

vydaná Krajským úřadem Ústeckého kraje (dále také „krajský úřad“) na základě ustanovení § 35 odst. 1 zákona č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a o změně zákona č. 634/2015 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o prevenci závažných havárií“) a zpracovaná v souladu s požadavky vyhlášky č. 228/2015 Sb., o rozsahu zpracování informace veřejnosti, hlášení o vzniku závažné havárie a konečné zprávy o dopadech závažné havárie.

1. Identifikace objektu a údaje o jeho zařazení

Objekt:	ORLEN Unipetrol RPA s.r.o. Umístění: areál Chempark Záluží
Provozovatel objektu:	ORLEN Unipetrol RPA s.r.o. Záluží 1, 436 70 Litvínov IČ 27597075
Objekt zařazen do skupiny B:	Rozhodnutí o zařazení objektu ze dne 20. 2. 2019 pod č.j.: KUUK/26171/2019/ZPZ

2. Identifikace krajského úřadu podávající informaci

Krajský úřad Ústeckého kraje
Odbor životního prostředí a zemědělství
Velká Hradební 48
400 02 Ústí nad Labem

Tel: +420 475 657 111
E-mail: urad@kr-ustecky.cz
www.kr-ustecky.cz

3. Popis výrobní činnosti

Objekt ORLEN Unipetrol RPA s.r.o. zahrnuje výrobní jednotky Agro, Petrochemie, Energetické služby, EKO a Rafinérie Litvínov. Hlavní činností je výroba elektrické a tepelné energie, petrochemické výroby, výroby monomerů a polymerů a rafinérie. Ve společnosti je nakládáno s řadou nebezpečných chemických látek a přípravků, zejména: benzíny, LPG, amoniak, C₄ frakce, toluen, metanol, etylen, propylen, pyrolýzní plynový a topný olej a další.

Do areálu Chempark Záluží jsou situovány další výrobní či servisní společnosti, a řada z nich spadá pod dikci zákona o prevenci závažných havárií, například společnost ORLEN Unipetrol Doprava s.r.o. (skupina B), SYNTHOS Kralupy a.s. (skupina B), AIR PRODUCTS spol. s r.o. (skupina B), Euro Support Manufacturing Czechia s.r.o. (skupina A) a další.

4. Nebezpečné látky v objektu a předpokládané následky identifikovaných scénářů

Látka	Fyzikální forma látky	Klasifikace látky
Amoniak	zkapalněný plyn	Akutní toxicita (kategorie 3)
Sirovodík	plyn	Akutní toxicita (kategorie 2) Hořlavý plyn (kategorie 1)
Benzíny	kapalina	Hořlavá kapalina (kategorie 1)
Nafta motorová	kapalina	Hořlavá kapalina (kategorie 3)
Ropa	kapalina	Hořlavá kapalina (kategorie 2)
Etylen	zkapalněný plyn	Hořlavý plyn (kategorie 1)
Propylen	zkapalněný plyn	Hořlavý plyn (kategorie 1)
Frakce C ₄	zkapalněný plyn	Hořlavý plyn, kategorie 1
LPG	zkapalněný plyn	Hořlavý plyn, kategorie 1

Pozn. v tabulce jsou uvedeny pouze nebezpečné látky s významným potenciálem vzniku závažné havárie

Amoniak je za obvyklé teploty a tlaku bezbarvý hořlavý a toxický plyn se silným dráždivým zápachem již při nízké koncentraci. Kapalný amoniak přechází do plynné fáze, která je lehčí než vzduch. Unikající kapalný amoniak vytváří toxický oblak šířící se v závislosti na meteorologických podmínkách, reliéfu a pokryvu krajiny, se vzduchem může vytvořit výbušnou směs. Při rozpínání plynu se může v místě úniku krátkodobě tvořit chladná mlha. Kapalná i plynná fáze silně dráždí sliznice horních cest dýchacích, plíce a pokožku. Dochází k poleptání očí. Při vyšších koncentracích může způsobit smrt.

Sirovodík je za normálních podmínek vysoce toxický, extrémně hořlavý, bezbarvý plyn se zápachem po zkažených vejcích. Je těžší než vzduch, se kterým vytváří výbušné směsi. Je rozpustný ve vodě, alkoholech, acetonu, petroleji, benzínu a ropě. Při koncentracích 1 000 – 2 000 ppm se rychle vstřebává do krve a způsobuje nejprve zrychlené dýchání, které je později vystřídáno zástavou dechu. Vyšší koncentrace okamžitě paralyzují dýchací centrum. To bez resuscitace (případně spontánní obnovy dýchání) vede ke smrti udušením.

Benzín automobilový (BA) je směs uhlovodíků. Jedná se o oranžovou až zelenou, specificky zapáchající kapalinu; páry jsou mnohem těžší než vzduch, se kterým tvoří výbušné směsi; plave na vodní hladině. Reaguje spontánně s oxidovadly; má tendence elektrostaticky se nabíjet – samovznícení; při pokojové teplotě se rychle odpařuje; hoří čadivým plamenem, může uvolňovat oxid uhelnatý. Styk s kapalinou dráždí a odmašťuje kůži; páry ve vyšších koncentracích napadají centrální nervový systém.

Nafta motorová (NM) je směs kapalných uhlovodíků. Získává se destilací a rafinací ropy. Kvalita motorové nafty se udává cetanovým číslem, které vyjadřuje její vznětovou charakteristiku.

Etylen je bezbarvý hořlavý plyn nasládlé vůně. Se vzduchem tvoří výbušnou směs. Bývá obsažen v zemním a koksárenském plynu, Patří mezi základní suroviny v chemickém průmyslu.

Propylen je za normálních podmínek bezbarvý plyn bez zápachu (někdy může zapáchat po česneku). Je extrémně hořlavý.

I přes všechna bezpečnostní opatření může dojít k havarijním únikům výše uvedených nebezpečných látek, a to ze skladovacích nádrží, z procesních zásobníků nebo reaktorů, z potrubních tras, z přepravních prostředků (železniční nebo automobilová cisterna), anebo při procesu čerpání a stáčení. Scénáře závažných havárií jsou spojeny s toxickým působením amoniaku a sirovodíku, požárem hořlavých kapalin (BA, NM) a šířením oblaku uhlovodíkových par s možnou iniciací a následným výbuchem (VCE) a požárem (Flash Fire).

Dopady na okolí při úniku amoniaku:

Šíření toxického oblaku par do okolí – zranění osob, dočasné znečištění ovzduší toxickou látkou. Iniciace velmi nepravděpodobná – pak zranění osob zážehem, tlakovou vlnou a rozletem trosek, poškození majetku požárem a tlakovou vlnou, dočasné znečištění ovzduší dýmovou vlečkou.

Dopady na okolí při úniku sirovodíku:

Šíření toxického oblaku do okolí – zranění osob, dočasné znečištění ovzduší toxickou látkou. Při iniciaci směsi se vzduchem výbuch a požár – zranění osob zážehem, tlakovou vlnou a rozletem trosek, poškození majetku požárem a tlakovou vlnou, dočasné znečištění ovzduší dýmovou vlečkou.

Dopady na okolí při úniku hořlavých kapalin a plynů:

Šíření oblaku hořlavých par do okolí; při iniciaci směsi se vzduchem výbuch a požár – zranění osob zážehem, tlakovou vlnou a rozletem trosek, poškození majetku požárem a tlakovou vlnou, dočasné znečištění ovzduší dýmovou vlečkou. Plošné požáry kaluží v blízkosti oplocení areálu – dočasné znečištění ovzduší dýmovou vlečkou.

Zóna havarijního plánování:

Vzhledem k dosahům závažných havárií všech objektů zařazených do skupiny B umístěných v předmětném areálu „Chempark Záluží“ byla postupem dle vyhlášky č. 226/2015 Sb., o zásadách pro vymezení zóny havarijního plánování, stanovena „Zóna havarijního plánování v okolí areálu Chempark Záluží“, která je veřejnosti zpřístupněna prostřednictvím [geoportálu Ústeckého kraje](#).

Zónou havarijního plánování se rozumí území, v kterém jsou uplatňovány požadavky ochrany obyvatelstva a požadavky územního rozvoje z hlediska havarijního plánování formou vnějšího havarijního plánu.

5. Ochranná opatření provozovatele k zamezení vzniku havárie

Provozovatel má zaveden systém řízení prevence závažných havárií a níže jsou uvedena bezpečnostní opatření.

Mezi nejvýznamnější opatření pro prevenci havárií patří:

- předpisová základna (provozní předpisy, směrnice a instrukce),
- opatření pro ochranu zásobníků s nebezpečnými látkami,
- rychlé odstavení a ostatní havarijní postupy,
- preventivní údržbářské prohlídky a opravy,
- ostatní vnitřní bezpečnostní opatření - například nevýbušné provedení některých elektrozařízení a elektrospotřebičů, trvalá nebo pochůzková kontrola výrobních a skladovacích prostorů, zákaz vstupu nepovolaných osob a nepovolené manipulace s otevřeným ohněm, spojení velínů výroben s dispečinkem závodu, zajištění funkcí bezpečnostních poradců aj.

- zvláštní bezpečnostní opatření - na ovládacích pultech nebo panelech velinů jsou instalována blokovací tlačítka pro ovládání stěžejních armatur, případně tlačítka pro odstavení výroby, tlačítka se odjišťují pomocí bezpečnostních klíčů,
- vnější bezpečnostní opatření - bezpečnostní pásmo v okolí areálu Chempark Záluží bylo stanoveno územním rozhodnutím Městského úřadu Litvínov, Stavebního úřadu ze dne 4. 3. 2005 pod č.j.: SÚ/35273b-ÚR/2004/KAP/01796 (dále jen „rozhodnutí“), a to v návaznosti na stanovenou zónu havarijního plánování. Předmětné rozhodnutí je mimo jiné vázáno na dvě hlavní podmínky, tj. 1) v pásmu není dovoleno stavět objekty trvalého bydlení; 2) právnická a fyzická osoba vyvíjející v pásmu podnikatelskou činnost je povinna informovat společnosti v rámci Chemparku Záluží o skutečnosti, že byla Krajským úřadem Ústeckého kraje zařazena do skupiny A nebo B dle zákona o prevenci závažných havárií a následně o posouzení rizik, možných následcích na okolí a přijatých bezpečnostních opatření.

Technická bezpečnostní opatření:

- řídicí systémy procesů včetně záložních systémů a blokovacích zařízení,
- systémy ochrany před požárem a výbuchem,
- zařízení omezující velikost havarijních úniků nebezpečných látek,
- poplachové systémy včetně detekce plynů,
- záchytné a havarijní jímky s příslušnou čerpací technikou,
- dálkově ovladatelné nouzové rychlouzavírací armatury, pojistné armatury, membrány a zpětné klapky,
- měření hladiny, teploty a tlaku, inertní atmosféra, polní hořáky, kamerové systémy,
- systémy kontrol vstupů osob a vjezdů vozidel.

Organizační opatření

- pravidelná školení pracovníků, týkající se bezpečnosti práce, bezpečnostních a provozních předpisů a směrnic,
- pravidelné kontroly dodržování bezpečnostních a pracovních postupů a instrukcí ze strany vedení provozu a následných kontrol ze strany podniku,
- pravidelná školení pracovníků, týkající se požární ochrany,
- pravidelná příprava pracovníků na činnost v případě vzniku havárie (školení, přezkušování a praktický nácvik) v rozsahu a termínech, popsanych v Bezpečnostním programu a Havarijním plánu,
- směnové záznamy o průběhu pracovní činnosti, vzniku závad a poruch, popř. mimoprovozních stavů a způsobu jejich řešení,
- provádění kontrol způsobilosti obsluhy (např. zdravotní stav),
- vypracovaný systém informování a varování osob v rámci podniku (včetně evakuačního plánu) a mimo podnik v případě vzniku havárie (viz Havarijní plán),
- pravidelné kontroly na zařízení plynové detekce,
- provádění pravidelných kontrol a revizí technických protipožárních zařízení,
- revize elektrických zařízení v souladu se zákonem č. 458/2000 Sb. a dále podle ČSN 33 1500 tab. 1 (kontroly provádí odborné firmy, mající oprávnění k této činnosti).

6. Spolupráce se složkami integrovaného záchranného systému (IZS)

V případě závažné havárie je nasazena vlastní profesionální jednotka Hasičského záchranného sboru podniku ORLEN Unipetrol RPA s.r.o. (dále také „HZSP“). Jedná se o jednotku, která je součástí složek integrovaného záchranného systému regionu a je v pohotovosti nepřetržitě 24 hodin. Dojezdová vzdálenost do všech částí areálu Chempark Záluží je do 3 minut.

Výjezdy zdravotnické záchranné služby (ZZS) jsou zajišťovány prostřednictvím HZSP. Zdravotnická pomoc vyjíždí ze základny v Mostě a Litvínově. V případě potřeby i z dalších základen, které určí zdravotnické operační středisko ZZS ÚK.

S nasazením Policie ČR se počítá především při havarijních situacích přesahující hranice areálu Chempark Záluží. Policie ČR v Mostě koordinuje postup při provádění uzávěr, evakuaci atd. Při řízení dopravy není rozhodnutí Policie ČR nadřazeno signálům systému varování a vyzoomění obyvatelstva, pokud k tomu nedá souhlas velitel zásahu. Ostatní složky policie (např. vyšetřovací orgány) jsou povinni dodržovat zákaz vjezdu.

7. Informace o způsobu varování v případě vzniku závažné havárie

V případě závažné havárie s dosahem za hranice areálu Chempark Záluží je varování obyvatel zajištěno prostřednictvím instalovaných sirén celostátního jednotného systému varování a vyzoomění obyvatelstva (JSVV) a současně je instalován zvláštní samostatný systém varování a vyzoomění obyvatelstva, a to podél komunikace procházející areálem Chempark Záluží (komunikace I/27 Most – Litvínov).

Dále je na hlavní administrativní budově (AB) umístěna elektronická siréna s verbálním projevem - koncový prvek JSVV sloužící v případě mimořádných situací k vyzoomění jak zaměstnanců uvnitř areálu, **tak i osob mimo areál.**

K tomu jsou používány následující signály platné dle vyhlášky MV č. 380/2002 Sb. v současné době v České republice (v období míru):

- **Všeobecná výstraha** - varování obyvatelstva při hrozbě nebo vzniku mimořádné události ohrožující životy, zdraví a majetek. Signál je vyhlašován kolísavým tónem sirény po dobu 140 sekund a může zaznít třikrát po sobě v tříminutových intervalech. Signál z elektronické sirény je doplněn verbální informací upřesňující druh ohrožení.
- **Požární poplach** - signál přerušovaným tónem sirény po dobu 60 vteřin po dvouvteřinových intervalech, kterým se vyhlašuje svolání jednotek požární ochrany.
- **Konec ohrožení** - úder gongu s následnou slovní třikrát opakovanou informací (KONEC).

Po akustickém tónu sirény budou obyvatelstvu předány informace a pokyny mobilními prostředky na vozidlech HZS a Policie ČR, uvnitř areálu pak i závodním rozhlasem. Obdobnou informaci o nastalé situaci s doporučením žádoucího chování obyvatel obdrží i regionální rozhlasové a televizní stanice.

Na základě spolupráce provozovatelů v areálu Chempark Záluží s městy Litvínov a Most je zajištěno další informování veřejnosti prostřednictvím krizových SMS o doporučeném chování při havárii. Krizová SMS nevyhlašuje poplach ani nestanovuje pokyny pro veřejnost, je určena pouze k jednosměrné komunikaci směrem od provozovatelů k veřejnosti.

Dále je na hranicích zóny havarijního plánování stanovené krajským úřadem instalováno 9 ks výstražných světelných tabulí, které mají zabránit v případě ohrožení vjezdu do zóny havarijního plánování a také rozšiřují funkci stávajícího systému varování a vyzoomění.

Spuštěním světelných tabulí se aktivují blikače semaforu, je zapnuto podsvícení nápisu „STOP, Svítí-li červená, nekuřte a vypněte motory“ a spustí se nahraná zpráva o délce cca 30 sec, která se stále opakuje. Světelná tabule je aktivní do doby, než přijde druhý signál z odbavovacího pracoviště, který hlášení ukončí.

Doporučené chování při požáru, výbuchu nebo úniku nebezpečné látky:

- nezdržovat se v bezprostřední blízkosti místa vzniku havárie;
- ukryt se v bezpečných a neohrožovaných budovách, ochranný prostor je nutno vyhledat pokud možno v místnostech odvrácených od místa havárie;
- nikdy se neukrývat ve sklepích či podzemních prostorech;
- uzavřít okna a dveře; vypnou ventilaci (nebezpečí nasátí zplodin hoření);
- nezdržovat se dále v prostoru úniku nebezpečné látky;
- nemanipulovat s otevřeným ohněm;
- nepoužívat elektronické přístroje nebo elektrické spotřebiče;
- k ochraně proti sálavému teplu z požáru lze použít navlhčený oděv, celý povrch těla musí být zakryt, tento postup lze použít pouze omezeně podle intenzity sálavého tepla;
- k ochraně dýchacích cest před zplodinami hoření a účinky toxické látky lze použít překrytí úst a nosu složeným kusem látky navlhčeným ve vodě;
- poskytnout první pomoc zraněným, zvláštní pozornost věnovat dětem, starším občanům a lidem s postižením.

Dodržujte pokyny a příkazy složek „Integrovaného záchranného systému (IZS)“ a vedení obecních úřadů.

8. Informace o způsobu kontroly objektu

V objektu jsou pravidelně 1x za rok prováděny kontroly organizované Českou inspekcí životního prostředí, Oblastním inspektorátem Ústí nad Labem.

Kontroly se vždy účastní níže uvedené orgány:

- Hasičský záchranný sbor Ústeckého kraje, územní odbor Most;
- Krajská hygienická stanice Ústeckého kraje se sídlem v Ústí nad Labem, územní pracoviště Most;
- Oblastní inspektorát práce pro Ústecký kraj a Liberecký kraj se sídlem v Ústí nad Labem;
- Krajský úřad Ústeckého kraje, odbor životního prostředí a zemědělství.

Protokoly z jednotlivých kontrol jsou uloženy u České inspekce životního prostředí, Oblastního inspektorátu Ústí nad Labem.

9. Další důležité informace

Další důležité informace o objektu „ORLEN Unipetrol RPA s.r.o.“, umístěného v areálu Chempark Záluží, včetně způsobu zajištění bezpečného provozu lze získat z Bezpečnostní zprávy, která je uložena u Krajského úřadu Ústeckého kraje, odboru životního prostředí a zemědělství.